

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра обліку, аналізу і аудиту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Судово-бухгалтерська експертиза

Вибіркова

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Економічний факультет

Мова навчання: українська

Розробник: Кудлаєва Наталія Вікторівна, асистент кафедри обліку, аналізу і аудиту, к.е.н., доцент

Профайл викладача (-ів) http://ffpo.chnu.edu.ua/?page_id=404

Контактний тел. +38(0372)522691

E-mail: n.kudlaeva@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2145>

Консультації згідно з графіком

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

В умовах становлення ринкової економіки поняття «економічна злочинність» стало одним із центральних кримінологічних понять. Боротьбу зі злочинами в економічній сфері необхідно посилити, а її результативність буде залежати від наявності та обґрунтованості методики здійснення економічного контролю. Конфліктні ситуації, пов'язані з врегулюванням відхилень, виявлених за наслідками контролю розглядаються органами правосуддя з метою визначення економіко-правової відповідальності за порушення чинного законодавства і встановлених нормативів.

Призначення навчальної дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» полягає у вивченні основних конструкцій функціонування експертної діяльності та ефективної організації надання якісних послуг під час здійснення досліджень спірних фінансових операцій суб'єктів господарювання.

Основною її перевагою є набуття професійних знань та навичок необхідних для проведення економічних експертиз, при розв'язанні конфліктних ситуацій, що стали предметом розгляду в правоохоронних органах. Отримані знання щодо порядку проведення судово-бухгалтерських експертиз надають здобувачам перевагу на ринку праці.

2. Мета навчальної дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза»: формування системи знань з теорії та практики організації і проведення судово-бухгалтерської експертизи, формування у здобувачів комплексного наукового підходу до об'єктивної оцінки доказів, які є в бухгалтерських документах, регістрах, звітності при розслідуванні економічних злочинів, вирішення господарських суперечок.

3. Пререквізити.

Навчальна дисципліна «Судово-бухгалтерська експертиза» є вибірковою дисципліною з циклу дисциплін фахової підготовки та викладається здобувачам 6 року навчання у першому семестрі загальним обсягом 120 годин (4 кредита). Засвоєння основних тем курсу повинно надати майбутнім фахівцям розуміння найважливіших аспектів порядку проведення судово-бухгалтерських експертиз на підприємствах різних форм власності та видів діяльності.

Для ефективного вивчення курсу «Судово-бухгалтерська експертиза» здобувачі вищої освіти магістерського рівня у попередні роки на першому (бакалаврському) рівні опанували ряд обов'язкових дисциплін фахового спрямування, такі курси як «Бухгалтерський облік (теорія)», «Фінансовий облік 1», «Фінансовий облік 2», «Облік і звітність в оподаткування», «Аудит». На 5 курсі здобувачі опанували дисципліни «Організація обліку та оптимізація оподаткування», «Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами», «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», «Організація і методика аудиту».

Знання, набуті під час вивчення дисципліни у поєднанні з іншими дисциплінами фахового контрольного спрямування є необхідними для формування фахівця з обліку і оподаткування.

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» вивчення дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» сприяє поглибленню та розширенню таких компетентностей і програмних результатів навчання

Загальні компетентності:

ЗК 1. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності).

ЗК 9. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетенції:

ФК 1. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

ФК 3. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.

ФК 5. Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.

ФК 6. Використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності.

ФК 7. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

ФК 9. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

ФК 11. Здатність діагностики результатів діяльності, їх об'єктивної оцінки та пошуку нових можливостей у досягненні мети суб'єкта господарювання.

ФК 12. Здатність застосовувати методичні прийоми аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства.

ФК 14. Здатність аналізувати та інтерпретувати фінансову, бухгалтерську та іншу інформацію, що міститься у звітності підприємств та використовувати отримані результати для прийняття управлінських рішень.

Очікувані програмні результати навчання

ПРН 1. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний рівень і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління.

ПРН 2. Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.

ПРН 6. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.

ПРН 8. Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства.

ПРН 10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

ПРН 11. Розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання.

ПРН 12. Обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу.

ПРН 13. Знати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання

впевненості та супутні послуги з дотриманням вимог професійної етики.

ПРН 14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

ПРН 15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

ПРН 16. Здійснювати публічні ділові і наукові комунікації задля вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами.

ПРН 17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

ПРН 18. Дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями.

ПРН 19. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ПРН 21. Демонструвати вміння здійснювати аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на стратегію суб'єкта господарювання.

ПРН 23. Застосовувати теоретико-пізнавальні категорії та науковий інструментарій економічного аналізу при визначенні та вирішенні актуальних наукових проблем спеціальності «Облік і оподаткування».

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Основи судово-бухгалтерської експертизи.											
Теоретичні основи судово-бухгалтерської експертизи	10	2	2			6	11	1				8
Організаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи	8	2				6	8					8
Методичне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи	10	2				6	8					8
Інформаційне та технічне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи	8	2	2			6	9	1	2			8
Методологія узагальнення та реалізації результатів судово-бухгалтерської експертизи	10	2	2			6	8					8
Разом за ЗМ1	46	10	6			30	44	2	2			40
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Особливості судово-бухгалтерської експертизи окремих фінансово-господарських операцій											
Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з грошовими коштами, цінними паперами та дебіторської заборгованості	10	2	2			6	13	1	2			10

Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи основних засобів, нематеріальних активів і товарно-матеріальних цінностей	10	2				8	11	1				10
Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій виробництва та реалізації товарів, продукції, робіт та послуг	8	2				6	8		2			6
Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з нарахування та виплати заробітної плати	12	4	2			6	11	1				10
Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи зобов'язань та забезпечень	12	2	2			8	11	1				10
Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи фінансового стану підприємства	8	2				6	12	1	2			9
Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи при виявленні і розслідуванні податкових правопорушень	14	4	2			8	10	1				9
Разом за ЗМ 2	74	18	8			48	76	6	6			64
Усього годин	120	28	14			78	120	8	8			104

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, що виносяться на самостійне вивчення та самостійне вирішення практичних ситуацій.

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Теоретичні основи судово-бухгалтерської експертизи	6	8
2	Організаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи	6	8
3	Методичне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи	6	8
4	Інформаційне та технічне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи	6	8
5	Методологія узагальнення та реалізації результатів судово-бухгалтерської експертизи	6	8
6	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з грошовими коштами, цінними паперами та дебіторської заборгованості	6	10
7	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи основних засобів, нематеріальних активів і товарно-матеріальних цінностей	8	10
8	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій виробництва та реалізації товарів, продукції, робіт та послуг	6	6
9	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з нарахування та виплати заробітної плати	6	10
10	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи зобов'язань та забезпечень	8	10
11	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи фінансового стану підприємства	6	9
12	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи при виявленні і розслідуванні податкових правопорушень	8	9
	Разом	78	104

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання

МН 1 – вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь та інші);

МН 2 – семінари, практичні роботи;

МН 3 – наочні методи (презентація, демонстрація, ілюстрація);

МН 4 – пояснювально-ілюстративні методи;

МН 5 – проблемно-пошукові методи;

МН 6 – кейс-метод;

МН 7 – інтерактивні методи;

МН 8 – ситуаційні завдання;

МН 9 – робота з інформаційними ресурсами (нормативними джерелами, навчально-

методичною та науковою літературою, інтернет-ресурсами);
 МН 10 – самостійна робота;
 МН 11 – дистанційне навчання з використанням системи Moodle;
 МН 12 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси/платформи, web-конференції, вебінари тощо);
 МН 13 – інші методи навчання.

Засоби оцінювання

ЗО 1 – фронтальне опитування;
 ЗО 2 – індивідуальне опитування;
 ЗО 3 – стандартизовані тести;
 ЗО 4 – розв'язування практичних ситуацій;
 ЗО 5 – тематичні контрольні роботи;
 ЗО 6 – презентація результатів виконання індивідуальних та командних завдань (наукових, розрахункових, аналітичних та інших);
 ЗО 7 – розроблення та захист проєктів (наскрізних, індивідуальних, командних, дослідницько-творчих та інших);
 ЗО 9 – аналітичні звіти;
 ЗО 10 – ділові ігри;
 ЗО 11 – реферати, есе та доповіді;
 ЗО 12 – виступи та презентації здобувачів на наукових заходах;
 ЗО 13 – інші види індивідуальних та групових завдань.
 ПК – підсумковий контроль – (залік).

Результати поточного оцінювання навчальних досягнень відображаються у *Журналі обліку успішності викладача*.

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (залік)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю (25 балів за 1 змістовий модуль та 35 балів за 2 змістовий модуль) і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (здачі заліку).

З навчальної дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» проводиться залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання, тестові завдання, визначення термінів з глосарію та виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить:

2 теоретичних питання по 10 балів (сумарно 20 балів), 5 тестів по 1 балу (сумарно 5 балів), визначення 3 термінів - по 1 балу (сумарно 3 бали), виробнича ситуація (12 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

12 балів здобувач отримає за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання виробничої ситуації.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові

питання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення термінів з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання залікового білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання залікового білету або правильного розв'язання виробничої ситуації, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fx».

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна) література

1. Гуцаленко Л.В., Михальчишина Л.Г., Сидорчук В.М., Пентюк І.К. Судово-бухгалтерська експертиза: навч.посібник К.: ЦУЛ, 2020. 352 с.
2. Давидов Г.М. Облікова політика: навч посібн. Київ, Знання, 2010. 479 с.
3. Державний фінансовий контроль: навч.посіб. [для студ.вищ.навч.закл.] Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, М.М. Коцупатрий. К.: Центр учбової літератури, 2009. 424 с.
4. Живко З.Б. Судова бухгалтерія: навч. посіб. / З.Б. Живко, Л.А. Беляєва, Л.Л. Осипчук, О.В. Ферітовський, В.А. Фурса, О.Й. Хомин. Л.: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. 468 с.
5. Живко З.Б. Судова бухгалтерія: Навчально-методичний посібник. К.: Атіка, 2007. 344 с.
6. Мумінова-Савіна Г.Г. Судово-бухгалтерська експертиза: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. К.: КНЕУ, 2004. 268 с.

7. Рудницький В.С., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень. К.: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.
8. Судова бухгалтерія: Н. Дондик, Г. Дондик. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 208 с.
9. Судова бухгалтерська експертиза: навч посібн. за ред. М.Д. Корінька. К., 2015. 292 с.
10. Судово-бухгалтерська експертиза. Навчальний посібник для студентів спец. 7.050106 «Облік і аудит». за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ПП «Рута», 2004. 460 с.
11. Судово-бухгалтерська експертиза: підручник. В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.А. Шепелюк. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 450 с.

7.2. Нормативна база

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua.
3. Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: Наказ Міністерства юстиції України від 12.12.2011 р. № 3505/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11#Text>.
4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерство юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III зі змінами та доповненнями. URL: www.rada.gov.ua.
6. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: www.minfin.gov.ua.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями. URL: www.rada.gov.ua.
8. Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів: Наказ Міністерства юстиції України 03.03.2015 р. № 301/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text>.
9. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.
10. Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності: Постанова Пленума Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005600-12#Text>.
11. Про деякі питання практики призначення судової експертизи: Постанова Пленума Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 4 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-12#Text>.
12. Про деякі питання, пов'язані зі строками проведення судових експертиз: Інформаційний лист Вищого Господарського суду України від 04.06.2008 р. № 01-8/348. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_348600-08#Text.
13. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.
14. Про умови оплати праці працівників державних спеціалізованих установ судових експертиз: постанова Кабінету міністрів України від 30.03.2011 р. № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2011-%D0%BF#Text>.
15. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435 – IV зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

16. Цивільно-процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618 – IV зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

7.3. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua.
2. Офіційний сайт Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України URL: www.ufpaa.org
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
4. Офіційний сайт бази українського законодавства в Інтернет. URL: www.lawukraine.com.
5. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.
6. Офіційний сайт електронної бібліотеки. URL: www.lib.com.ua.
7. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Київського науково-дослідного інституту судових експертиз. URL: <https://kndise.gov.ua/>